PARSHAT HA'AZINU: MOSHE'S TRAGIC END

MEIR SCHWEIGER I meirs@pardes.org.il

SEPTEMBER 2018 | TISHREY 5779

1) תלמוד בבלי מסכת יומא דף פו עמוד א

שאל רבי מתיא בן חרש את רבי אלעזר בן עזריה ברומי: שמעת ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש? אמר: שלשה הן, ותשובה עם כל אחד ואחד. עבר על עשה ושב - אינו זז משם עד שמוחלין לו, שנאמר שובו בנים שובבים. עבר על לא תעשה ועשה תשובה - תשובה תולה, ויום הכפורים מכפר ... עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה - תשובה ויום הכפורים תולין, ויסורין ממרקין...אבל מי שיש חילול השם בידו - אין לו כח בתשובה לתלות, ולא ביום הכפורים לכפר, ולא ביסורין למרק. אלא כולן תולין, ומיתה ממרקת

היכי דמי חילול השם! אמר רב: כגון אנא. אי שקילנא בישרא מטבחא ולא יהיבנא דמי לאלתר. אמר אביי: לא שנו אלא באתרא דלא תבעי, אבל באתרא דתבעי - לית לן בה. אמר רבינא: ומתא מחסיא אתרא דתבעי הוא. אביי כדשקיל בישרא מתרי שותפי יהיב זוזא להאי וזוזא להאי, והדר מקרב להו גבי הדדי, ועביד חושבנא. רבי יוחנן אמר: כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין. יצחק דבי רבי ינאי אמר: כל שחביריו מתביישין מחמת שמועתו (היינו חילול השם) ובלא תפילין. יצחק דבי רבי ינאי אמר: כל שחביריו מתביישין מחמת שמועתו (היינו חילול השם) לפלניא. אביי אמר: כדתניא, ואהבת את ה' אלהיך - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו! ועליו הכתוב אומר באמר להם עם ה' אלה ומארצו יצאו.

1) Babylonian Talmud – Yoma 86a

R. Matthia b. Heresh asked R. Eleazar b. Azariah in Rome: have you heard about the four kinds of sins, concerning which R. Ishmael has lectured? He answered: They are three, and with each is repentance connected — If one transgressed a positive commandment, and repented, then he is forgiven, before he has moved from his place; as it is said: Return, O backsliding chiidren. If he has transgressed a prohibition and repented, then repentance suspends [the punishment] and the Day of Atonement procures atonement.... If he has committed [a sin to be punished with] extirpation or death through the Beth din, and repented, then repentance and the Day of Atonement suspend [the punishment thereon], and suffering finishes the atonement... But if he has been guilty of the profanation of the Name, then penitence has no power to suspend punishment, nor the Day of Atonement to procure atonement, nor suffering to finish it, but all of them together suspend the punishment and only death finishes it ...

What constitutes profanation of the Name? — Rab said: If, e.g., I take meat for the butcher and do not pay him at once. Abaye said: That we have learnt [to regard as profanation] only in a place wherein one does not go out to collect payment, but in a place where one does not go out to collect, there is no harm in it [not paying at once]. Rabina said: And Matha Mehasia is a place where one goes out collecting payments due. Whenever Abaye bought meat from two partners, he paid money to each of them, afterwards bringing then, together and squaring accounts with both. R. Johanan said: In my case [it is a profanation if] I walk four cubits without [uttering words of] Torah or [wearing] tefillin. Isaac, of the School of R. Jannai. said: If one's colleagues are ashamed of his reputation, that constitutes a profanation of the Name. R. Nahman b. Isaac commented: If people say, May the Lord forgive So-and-so. Abaye explained: As it was taught: And you shall love the L-rd your G-d, i.e. that the Name of Heaven be beloved because of you. If someone studies Scripture and Mishnah, and serves the wise, is honest in business, and speaks pleasantly to people, what

PARSHAT HA'AZINU: MOSHE'S TRAGIC END

MEIR SCHWEIGER I meirs@pardes.org.il

SEPTEMBER 2018 | TISHREY 5779

do people then say concerning him? 'Happy the father who taught him Torah, happy the teacher who taught him Torah; woe to people who have not studied the Torah; for this man has studied the Torah look how fine his ways are, how righteous his deeds! . Of him does Scripture say: And He said to me: You are My servant, Israel, in, whom I will be glorified. But if someone studies Scripture and Mishnah, serves the wise, but is dishonest in business, and discourteous in his relations with people, what do people say about him? 'Woe to him who studied the Torah, woe to his father who taught him Torah; woe to his teacher who taught him Torah!' This man studied the Torah: Look, how corrupt are his deeds, how ugly his ways; of him Scripture says: These are the people of the Lord, who have gone out of His land.

2) רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ה

א - כל בית ישראל מצווין על קדוש השם הגדול הזה שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל, ומוזהרין שלא לחללו שנאמר ולא תחללו את שם קדשי.....

יא - ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם, והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם, ואף על פי שאינן עבירות הרי זה חילל את השם ט כגון שלקח ואינו נותן דמי המקח לאלתר, והוא שיש לו ונמצאו המוכרים תובעין והוא מקיפן, או שירבה בשחוק או באכילה ושתיה אצל עמי הארץ וביניהן, או שדבורו עם הבריות אינו מקבלן בסבר פנים יפות אלא בעל קטטה וכעס, וכיוצא בדברים האלו הכל לפי גדלו של חכם צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפנים משורת הדין, וכן אם דקדק החכם על עצמו והיה דבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ומקבלם בסבר פנים יפות ונעלב מהם ואינו עולבם, מכבד להן ואפילו למקילין לו, ונושא ונותן באמונה, ולא ירבה באריחות עמי הארץ וישיבתן, ולא יראה תמיד אלא עוסק בתורה עטוף בציצית מוכתר בתפילין ועושה בכל מעשיו לפנים משורת הדין, והוא שלא יתרחק הרבה ולא ישתומם, עד שימצאו הכל מקלסין אותו ואוהבים אותו ומתאוים למעשיו הרי זה קידש את ה' ועליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

2) Maimonides (Mishneh Torah) - Laws of the Foundations of the Torah, Chapter 5

- **1** The entire house of Israel are commanded regarding the sanctification of [God's] great name, as [Leviticus 22:32] states: "And I shall be sanctified amidst the children of Israel." Also, they are warned against desecrating [His holy name], as [the above verse] states: "And they shall not desecrate My holy name."
- 11 There are other deeds which are also included in [the category of] the desecration of [God's] name, if performed by a person of great Torah stature who is renowned for his piety - i.e., deeds which, although they are not transgressions, [will cause] people to speak disparagingly of him. This also constitutes the desecration of [God's] name. For example, a person who purchases [merchandise] and does not pay for it immediately, although he possesses the money, and thus, the sellers demand payment and he pushes them off; a person who jests immoderately; or who eats and drinks near or among the common people; or whose conduct with other people is not gentle and he does not receive them with a favorable countenance, but rather contests with them and vents his anger; and the like. Everything depends on the stature of the sage. [The extent to which] he must be careful with himself and go beyond the measure of the law [depends on the level of his Torah stature.] [The converse is] also [true]. When a sage is stringent with himself, speaks pleasantly with others, his social conduct is [attractive] to others, he receives them pleasantly, he is humbled by them and does not humble them in return, he honors them even though they disrespect him - he does business faithfully, and does not frequently accept the hospitality of the common people or sit with them, and at all times is seen only studying Torah, wrapped in tzitzit, crowned with tefillin, and carrying out all his deeds

2|3

PARSHAT HA'AZINU: MOSHE'S TRAGIC END

MEIR SCHWEIGER I meirs@pardes.org.il

SEPTEMBER 2018 | TISHREY 5779

beyond the measure of the law - provided he does not separate too far [from normal living] and thus become forlorn — to the extent that all praise him, love him, and find his deeds attractive - such a person sanctifies [God's] name. The verse [Isaiah 49:3]: "And He said to me: `Israel, you are My servant, in whom I will be glorified'" refers to him.